

Op een begraafplaats heerst een delicaat evenwicht tussen bouwkundig erfgoed en natuur. Heel wat bomen en planten maken deel uit van de inrichting van de begraafplaats, zijn historisch waardevol en hebben een achterliggende symboliek. Ze zijn bepalend voor de sfeer en beleving op een begraafplaats. Het onderhoud ervan – zowel op het volledige terrein als op de individuele graftekens – is dan ook noodzakelijk.

WAT DOEN?

Regelmatige monitoring en controle

- kijk de begroeiing op het terrein regelmatig na, bv. tijdens een van de snoei- of maaibeurten;
- verwijder afgevalen bladeren, takken, plantenresten, dode struiken...
- houd goten en regenafvoerputjes vrij.

Stel een beheersplan op om het groenonderhoud gestructureerd aan te pakken, met respect voor de aanwezige graftekens.

Gras

- zaai dor terrein in met grassen of andere wintergroene bodembedekkers. Dit helpt tegen bodemerosie en geeft het terrein een andere beleving. Kies voor smalbladige grassen en een dicht wortelnet;
- stel een maaiplan op in functie van de grassoort en de beleving. Je kan bv. het aantal maaibeurten beperken door te kiezen voor traag groeiende grassen of een bloemengrasmengsel waarbij de grassen hoger mogen staan;
- zaai blote plekken, vb. van een molshoop, tijdig in met dezelfde grassoort;
- versterk de ondergrond van graspaden zo nodig met een mengsel van zand, lavakorrels en aarde.

Hagen en heggen; klimplanten, heesters en struiken

- bepaal een snoei beleid: een strakke haag die regelmatig geschoren wordt of eerder een wildere heg met ruimte voor bloeiperiodes die slechts een keer per jaar gesnoeid wordt...
- snoei en scheer voldoende om planten in te tomen zodat ze graftekens niet beschadigen of overheersen. Met een goede keuze voor gepaste plantensoorten en –variëteiten in functie van de locatie, gewenste grootte en uitzicht, kan het aantal onderhoudsbeurten beperkt blijven;
- vervang dode struiken zo snel mogelijk in het gepaste seizoen;
- wees beducht voor snel woekerende soorten zoals klimop of invasieve planten zoals Japanse duizendknoop... hun takken en diepe wortels beschadigen graftekens en hun fundering. Verwijder ze voorzichtig en handmatig, zeker in de buurt van fragiele graftekens.

Bomen

- stel een boomverzorgingsplan op met o.a. snoeiplan, regelmatige controle op dood hout, aantastingen en ziektes;
- voorkom dat zwiepende of vallende takken (bv. bij het snoeien) graftekens, beglazing in kapellen of beelden beschadigen.

Onkruiden

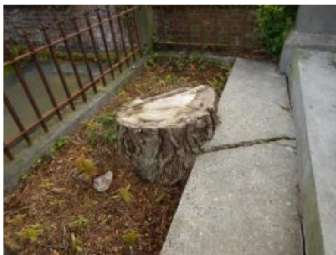
- verwijder regelmatig ongewenste begroeiing (manueel of door hittebestrijding).

Versterk de belevingswaarde

Om de beleving van een begraafplaats te versterken, kunnen aangepaste beplantingen voorzien worden. Bomen en heesters met een symbolische betekenis en stinsenbeplantingen kunnen variatie brengen in de natuurlijke aanblik en meerdere belevingsmomenten – naast Allerheiligen – creëren.

De ondergrond van veel belopen graspaden verstevigen.

Houtachtige planten kunnen uitgroeien tot bomen...

Snoei bomen regelmatig opdat zwiepende takken beelden en graftekens niet beschadigen

Een ingezaaid bloemenmengsel kan de belevingswaarde versterken

Bloemen fleuren de begraafplaats op; helpen tegen erosie en zijn niet schadelijk voor de graftekens

Bepaalde perken/zones kunnen een bodembedekker of bloemenweide krijgen waardoor ze zich onderscheiden van de overige delen.

Plant nieuwe bomen of struiken op voldoende afstand van grafmonumenten en omheiningen. Houd bij de keuze van plantmateriaal rekening met het type, de wortelstructuur en de zaden (fijne zaden kunnen gemakkelijk kiemen in voegen en kieren); maar ook met het oorspronkelijke aanplantingsplan.

Stem het aanplanten eveneens af op andere aspecten van herwaardering. Een gepaste aanleg kan bv. het gebruik van zitbanken - waar de bezoekers eventjes kunnen uitrusten, elkaar ontmoeten en tot bezinning komen - verbeteren.

WANNEER / HOE VAAK?

Groenonderhoud: meermaals per jaar; volgens snoei- en maaiplan.

WIE?

Courant onderhoud van de begraafplaats: in eigen beheer, bv. door de gemeentelijke groendienst, een tuinaannemer... Het (groen)onderhoud van de graftekens zelf valt onder de verantwoordelijkheid van de concessiehouder.

Raadpleeg een boomchirurg bij ingrijpende werken aan hoogstammige bomen, zoals voor het inperken van het wortelgestel.

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Vermijd:

- het scheren en snoeien van hagen, heggen, bomen en struiken tijdens bloeiperiodes en broedperiodes van vogels. Houd hiermee rekening bij de opmaak van het beheersplan;
- pesticiden.

Let op:

- voor schade aan grafstenen bij het maaien of scheren; blijf met trimmers en bosmaaiers op voldoende afstand, vooral bij zachtere steensoorten en verweerd metselwerk;
- bij (on)kruidbestrijding: denk aan beschermde (muur)planten en mossen. Zij mogen niet verwijderd worden.

MEER INFO:

Onderhoudsbrochures Monumentenwacht

[Onderhoud van funerair erfgoed](#)
[Vegetatie op en rond gebouwen](#)

Wet- en regelgeving

Is uw object beschermd als monument of maakt het deel uit van een beschermd stads- of dorpsgezicht, vraag dan advies bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Diverse werken zijn vergunningsplichtig of vallen onder de meldingsplicht.

Voor begraafplaatsen geldt er een verbod op het gebruik van pesticiden. Meer info over dit verbod en eventuele afwijkingen: www.zonderisgezonder.be (website Vlaamse MilieuMaatschappij)

Erfgoedhuis Den Wolsack
 Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
 T + 32 3 212 29 50
 F + 32 3 212 29 51
 info@monumentenwacht.be
 www.monumentenwacht.be

